

SZEGEDI EGYETEM

A SZEGEDI FELSOOKTATASI
INTÉZMÉNYEK LAPJA

XXVI. évfolyam, 10. szám 1988. szeptember 12. Ár: 2,30 Ft

Reformkedvű Magyarország

„Előttünk egy nemzetnek sorsa áll” — írta Vörösmarty a reformkorban, s fölvetésének különös súlya van napjainkban — a világnézeti tisztánlátás kiharcolása, a válságérzet feloldása a magyar szocializmusnak is egyre sürgetőbb belső problémájává vált.

Harminckét évvel 1956 után a magyar nép történelmének újabb utalágazása elé érkezett. Az 1968-as gazdasági reformok nem vezettek hasonló értékű politikai következményekre, így a pluralizmus (amely a gazdasági érvelésben és gondolkodásban már érvényre jutott) politikai és ideológiai téren még megvalósításra vár. Bár az ideológiai gondolkodás tabuktól való megszabadulása csak a reformpolitika sikerének szükséges előfeltételeit teremti meg, s az objektíve megszabott gazdasági struktúrákhoz még le nem bcsúlható szubjektív tehetlenségi tényezők is járulnak, a Hruscsov által egykoron „gyűráskommunizmusnak” nevezett Magyarország, a szocialista gazdasági reform gyakran idézett mintamodellje ismét tanúbizonyságát adta reformkedvének.

A hatalmi ideológia 1968 előtt sokkal zártabb volt, mint ma; kis szabadságjogaink („a szabadságok kis körei”) már a szívünkhöz nőttek; a kelet-európai országok közül még mindig nálunk a legjobb az árullátás (a gulyás ma már nem kérdés) — mégis, komoly veszélyek fenyegetik szerény jólétünket. Legendás szorgalmunk ellenére évről évre mind nagyobb nehézségekre ütközik „kispolgári” élet-színvonalunk fenntartása. Budapest elegáns üzleteiben csaknem kizárólag a külföldiek vásárolnak, s ha a bevásárlókosarak az önkiszolgáló boltokban csak a leg-szükségesebbeket tartalmaz-

Perben vagyunk az előző nemzedékekkel, minden baj ósokaként a Rákosi-rendszer szidjuk, pedig a képhez az is hozzátartozik, hogy Rákosi egy országot indított el az újjáépítés útján. S kérdezem én: ma nem hirdetünk olyan ígéseket, amelyekről már kimondásukkor tudni lehet, hogy nem valósíthatók meg? Ma nincs hatalmi szó és korrupció? Nincsenek unalomig ismételt frázisok, politikai sztereotípiák? Kik jutnak elönyökhöz, és szegődnek így híveivé ennek a rendszernek? Kiderült, hogy a pénz, a nagyobb jövedelem lehetősége nem mindig a szocializmus felé húz: a nagyobb önállóság legtöbbször nem a helyi társadalom demokráciájának kiszélesítését jelenti. Aki boldogulni szeretne, annak nem kétszínűnek, hanem sokszínűnek kell lennie.

Immár évek óta egyre borongósabb gazdasági előrejelzések közepette élünk. A párt szerencsére még idejében felismerte: ha nem történik komoly változás, akkor ezért súlyos árat fizethetünk. Grósz Károly azt mondta múlt év decemberében a televízióban adott interjújában: politikuskainak

arcnélkülisége annak következménye, hogy a nyílt színen nem vállalják fel gondolataikat. Hogy a gulyást ízletesebbé tegyük, egy-két jól főző szakács odakerült a tűzhöz, de megint csak kérdezem: már meg lehet nevezni azt a generációt, amelynek vannak új gondolatai, elképzelései szocializmusunk jövőjét illetően, és reformkedvében valóra is akarja váltani azokat? Nem fog újabb nemzedék eltűnni — döntéshozatali jog híján — a süllyesztőben?

Törvényszerű volt az, hogy az elmúlt időszakban a politika bizonytalansága létbizonytalansághoz vezetett. A párttervezlet megteremtette annak lehetőségét, hogy a politikában tisztább légkör alakuljon ki, a közéletben pedig egyértelműbbek, áttekinthetőbbek legyenek a dolgok.

Sokan még mindig nem értik meg és nem fogadják el, hogy Magyarország esélye, egyben a szocializmus esélye, csak úgy, mint a Szovjetunióban — a gazdasági-társadalmi kibontakozás programjának gyakorlatba történő átültetése nálunk is a „középosztály” cselekvő részvételén múlik. Ugyanis a bürokrácia középrétegei látják a gazdaságra kifejtett befolyásukban hatalmuk előfeltételét, amelyről egykönnyen nem hajlandók lemondani.

Evekkel ezelőtt egy jogásztársaságban idéztem a következő, Leninről származó gondolatot: „az állam akkor erős, ha a tömegek mindenről tudnak.” Kinevették. Bebel óta kiváltképp nem lepődünk meg a jog képviselőinek politikai konzervativitásán, de nem is ez a lényeg. Inkább az, hogy míg egyes dolgok agyonszabályozottak nálunk, addig olyan joghézagok között élünk, amelyek könnyen tragédiákhoz is vezethetnek.

Senki nem akar a haladás kerékkötője lenni, de — a Valamiből meg kell élni! elv alapján — a kezdeményezést átengedjük másoknak. Nagy dilemma előtt állunk valamennyien: hogyan lehet előbbre jutni úgy, hogy közben a tisztességből is maradjon valamicske. Önmagukba mind jobban bezáródó emberek ideges terrorját éljük. Aki hibázik, az barom — aki szorgalmas, az gúzu. Hol vannak már a lélek független örömei? Hány kisgyerek lovagol(hat) ma az édesapja térdén, s hány csöppséget dúdol álomba az édesanyja? S hogy mit gondolunk egymásról? Körülbél ilyeneket: az újságíró hazudik, a tanár senkiházi mitugrász, az orvos pénzvágyás, a pincér csal, a körműves lop. „Nyáljuk a fagyaltot, a mézesmadzag rég elfogyott...”

Való igaz, az információ-áramlás sebessége felgyorsult az utóbbi években, de még mindig messze alatta marad a lehetőségeknek. Nem fér a fejembe: hogyan lehet az, hogy a nyugat-európai intézetek, egyetemi tanszékek kutatói sokszor tájékozottabbak Magyarországon, mint az átlag magyar honpolgár? Ki tud-

ja: mi a magyar, ki a magyar? És a munkásosztály? Csupán gyomor lenne — egy nélkül, személyiség nélkül? Valahogy nem hallani a koránkelők hangját. A szókimondáshoz bátor udvari bolondnak kell lenni — finom szavú, elmés stilszták, irodalmilag becsüvagyó tollforgatók uralják a terpet. Fésületlen gondolkodásmóddal, s nem zsurnáleganciával tüntető fogalmazásmóddal a külvárosok népe haragjának tolmácsolásáért? Senkinek sincs megtiltva az igazmondás megkockáztatása, csak éppen vállalkozót kell keresnie. S nem biztos, hogy talál.

Aki manapság humánértelmiségi akar lenni, annak szerzetesi életformát kell választania. A tanárnak — aki a következő generációt készíti az életre, munkára, hivatásra — szüksége lenne otthon egy külön szobára, ahol készíthet a következő napi óráira. A kultúra többszörösen hátrányos helyzetben van, s az úgynevezett elitkultúra tömegessé válásának kísérletei után a tömegkultúra virágzásának korát éljük. Sajnos, beigazodott Lukács György sejtése: a paradicsomban élünk, de nem a megálmodottban, hanem a tehetégtelenek és a könnyűszerrel alkalmazkodók paradicsomában. Háznak táján maradvai az újságkiszállítás, -terjesztés és -kiadás jelenleg abban az abszurd helyzetben van, hogy a szellemi terméket előállítókra mindössze — a költségek hét százaléka jut.

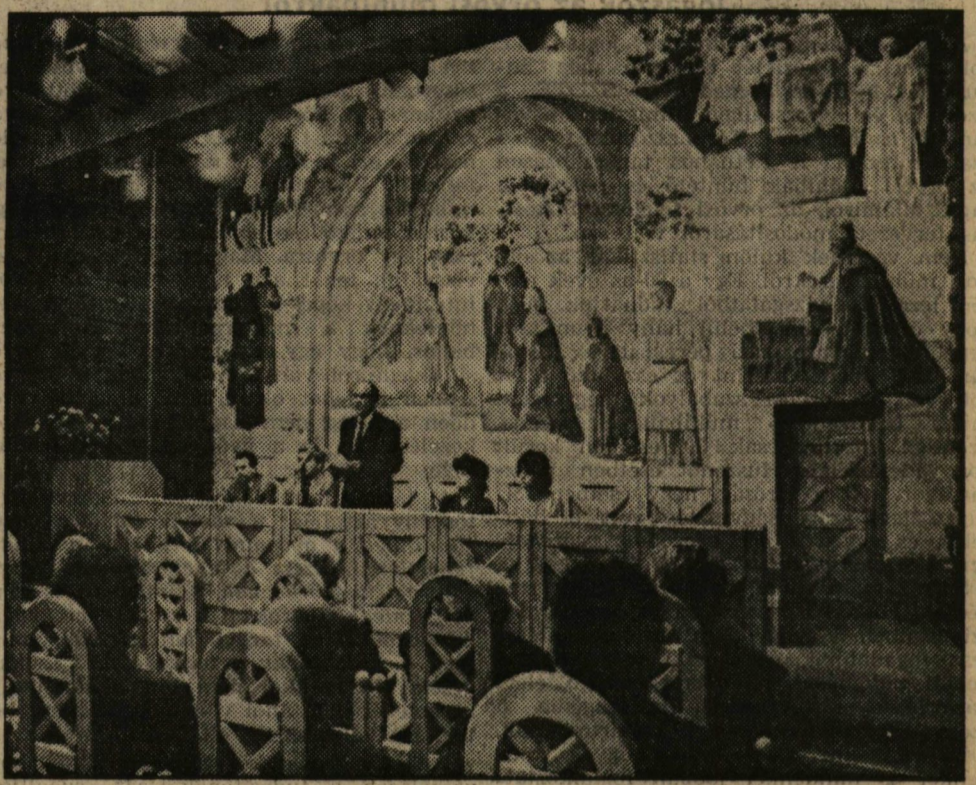
En sem vagyok abban a helyzetben, hogy folyamatosan önmagam és nemzetem identitásán gondolkozzam, számomra is még mindig státuszszimbólumnak, vagy presztízsfigyaszatnak tűnnek olyan elemi civilizatorikus fogyasztási javak, mint a televízió, a hűtőgép vagy az autó.

Kevés olyan ország van a világon (de lehet, hogy nincs is), ahol az állami költségvetés ilyen arányban részesülne a gazdasági egységek nyereségéből. Fura paradoxon, de esetenként épp megözgazdaságunk viszonylagos prosperitása szűli a politikai konzervativizmust. S tudni kell azt is, hogy míg a mezőgazdaság duplán kiveszi részét a „közteherviselés”-ből, támogatást csak annyit kap, mint a többi ágazat. Bár a demokráciát — csak úgy, mint a hatalmat — nem adni és kapni szokták (mert úgy bármikor visszavehető), hanem kiharcolni, egyik nap arra ébredhetünk: Magyarországon a politikai hatalom a proletárdiktatúrától össznépi hatalommá fejlődött. Igaza lehetett a nemrégiben elhunyt kiváló publicistáknak, amikor azt írta, bármily hevesen próbálják ellegyezni, néha még ma is érezni a levegőben Sztálin pipájának keserű füstjét.

De ez az érzés nem veheti el reformkedvünket, nem tehet bennünket egykedvű, rosszkedvű emberekké. Már csak az utánunk jövők miatt sem.

DÁNYI LÁSZLÓ

Díszterem a SZOTE-n

Még a nyáron, június 14-én avatták föl a SZOTE új dísztermét. A reprezentatív helyiség a régi Apáthy kollégium második emeletén található. Eredetileg Szent Imre kápolnájának készült, s így „méltóságos” elrendezése kiválóan alkalmasra teszi ünnepélyes rendezvények befogadására. A teljes felújítás 3,5 millió forintba került. Ebből mintegy háromszázszázötven forintot jelentett annak a freskónak a restaurálása, amely most a terem fő látványossága. Mint Szabó Tamás restaurátor elmondta, a kép meglehetősen rossz állapotban volt. Szent Imre életéhez kapcsolódó jeleneteket ab-

rázql, 1938-ban készült, és láthatók rajta a kor jeles képviselői is. Felmerült a gyanú, hogy Aba Novák Vilmos alkotása volna, a vizsgálatok azonban azt igazolták, hogy Winkler László festette.

A díszteremnek két elrendezési lehetőségét teremtette meg Szekeres Mihály belső építész. A 16 fős elnökségen kívül előadóként még 140-en, tanácssteremként 78-an férnek be. Érdeklődésünkre az egyetem vezetői elmondták: tervezik, hogy a freskót s a termet a nagyközönségnek is megnyitják, de konkrét elképzelések még nincsenek.

Átok ül-e rajtunk?

Beszélgetés a JATE rektorával

Három éve lett a központi épület „nagy szobájának” lakója, Lendületes kezdeményező készség, néhány látványos eredmény, a hallgatósággal való párbeszéd hajlandósága jellemezte vezetői arculatát. 1988. július 1-jétől újabb 4 éves rektori megbízást kapott Csákány Béla professzor. Az interjúban újabb terveiről, a párt- és állami vezetés viszonyának újragondolásáról, a FEB-botrányról kérdeztük.

— Első rektori időszakában nagy visszhangot váltott ki néhány kezdeményezése. Lapunk hasábjain is olvashatták levélváltását a bölcsészekkel: a vizsgaidőszak rövidítésére tett javaslatait elutasították, azok nem is valósultak meg. Nem kedvetlenül tette el a kudarcot?

— Azt inkább megtiszteltetésnek tekintem, hogy a bölcsészek írtak nekem, mert lehetőséget adtak, hogy olyan formában fejtssem ki a véleményemet, ami sokaknak tetszett; s nem csak az oktatóknak. Amit az oktatási és a vizsgaidőszak normális méretűvé tételének érdekében tenni próbáltam — kétségtelenül felsiker. Az oktatási időszak most már konstansan 14 hét, nem 13 mínusz társadalmi munka, rektori, dékáni szünetek stb. Ez siker. A vizsgaidőszakot is sikerült ugyan 6 hétre korlátozni, de ez alól gyakran kell kivételt tennem, vagy engedélyeznem, hogy a dékánok saját belátásuk szerint tegyenek kivételt. Ugyanilyen teljesen nyilvánvaló — s meg kell mondanom, hogy számomra ez éppen a hallgatókkal folytatott vita során vált világossá —, hogy nemcsak a vizsgaidőszaknak kell racionálisnak lenni, hanem a követelményeknek is, amelyek elé hallgatókat állítjuk. Ezen a területen éppúgy nincs még döntő előrelépés, mint ahogy a vizsgaidőszak hosszában sem. Sikerült megegyeznünk a hallgatósággal, hogy az első 8 félév átlagában félévenként 5-nél több vizsga ne legyen. Ez vizsgaszámcsökkentést tett szükségessé, de a hálótervek készítői ezt úgy érték el, hogy vizsgákat vontak össze. Az anyag nagysága maradt, csak a vizsgaszám csökkent. Épp most mértem föl, hány óra elméleti anyagból kell

számot adni egy-egy kollokviumon, szigorlaton, s máris elképesztő különbségek vannak. Amennyiben jobb volna az oktatási anyagokkai való ellátottság, és ha kisebb csoportokban tudnánk oktatni (amire törekszünk), a 6 hét biztosan elég volna, talán kevesebb is. Az ilyen feltételek megteremtése azonban igen nehéz, ezt rektorságom kezdetekor nem láttam, azt hittem egy-másfél év elég lesz a feltételek kialakításához.

— Fogalmazhatunk úgy, hogy bár eredeti elképzelésével kudarcot vallott, de az, ami kialakult, s az ahogy kialakult, a hallgatósággal való párbeszédben az nem tekinthető kudarcnak?

— Maga a párbeszéd az nagy siker. Remélem, a hallgatóság is így látja...

— Új megbízatása 4 évre szól. Az újdonság az eddigi 3 éves ciklusokhoz képest.

— 3 évre nem vállaltam volna a rektorságot! 1992 nyarán egyetemünk rendezti a Hungarológiai Világkongresszust. Tehát épp a kongresszus előtt járt volna le a megbízásom, s valahogy úgy jártam volna, mint a honvédtiszt, aki a döntő csatára egrecirozza a csapatát, s aztán az utolsó pillanatban másnak adja a parancsnokságot. Szeretnék méltó feltételeket teremteni a tanácskozáshoz, arra építéssel is olyan helyzetbe hozni az egyetemet, hogy alkalmas legyen erre a rendezvényre. Amikor Grósz Károlytól átvettem a megbízásomat, ő is azt kérdezte, miért épp 4 évre vállaltam. Neki azt feleltem, azért, mert úgy szeretnék bevonulni az egyetem Annalesébe, mint a hét szűki esztendő rektora.

— Ilyen derülő?

— Alaptermészetem az optimizmus, de valószínűleg a miniszterelnöknek is, mert ő azt felelte: a vége talán már nem is lesz annyira szűk.

— A Művelődési Minisztérium mostanában elég kezdeményező a felsőoktatással kapcsolatban. Létrehozta a Felsőoktatás-fejlesztési Alapot, jogokat adott le az intézményeknek. Mennyiben teremt ez új helyzetet, nőtte-e az intézményi autonómia?

— Nem hiszem, hogy ezek gyökeresen új helyzetet teremtenek. Gesztusértékük feltétlenül jelentős, annak például, hogy teszem azt, a tanszékvezetőt most már az Egyetemi Tanács választja. Az az egyetem, amely szakmailag ad magára, ezután is figyelembe fogja venni az illetékes szakmai fórumok, mindenekelőtt az akadémiai bizottságok véleményét. A gyakorlat eddig is az volt, hogy az egyetem javaslatát a minisztérium elfogadta.

— Létrejött az országos Rektori Konferencia, és terpezik az Országos Felsőoktatási Tanács megalakítását. Van-e, lesz-e e szerveknek tényleges szerepük, vagy csak a bizottságok számát szaporítják?

— Semmiképpen sem! A Rektori Konferencia, a sajtóban megjelent híradásokkal ellentétben nem a minisztérium találmánya, hanem a rektorok kezdeményezése. Az alapötlete épp ezeken a székeken született meg két és fél évvel ezelőtt. Ez a rektorok független testülete, nem a minisztérium hívja össze, hanem a konferencia hívja meg a minisztériumot, amennyiben úgy dönt, hogy ülészik. A gyűléseket az a célt tűzte ki, hogy autonóm módon adjon tanácsokat az országos vezetésnek, elsősorban az egyetem munkájával kapcsolatban, és más időszaki lépéseket tegyen. Ilyen a romániai falvak lerombolása elleni tiltakozás, amelynek az előkészítése most folyik (a Felhívás szövege az 5. oldalon olvasható, a szerk.), de még ebben az évben a felvételivel kapcsolatban is fogunk ajánlásokat tenni a miniszternek. Az autonómiát úgy képzeljük, hogy szerencsénk önálló pénzeszközre szert tenni, és szeretnénk kis iróval és nagy befolyással rendelkező testületé válni. Magyarán: én már beszéltem Fülöp Józseffel, a konferencia elnökével, meg Vásárhelyi Miklóssal, s egyikük sem tartotta elvételül ötletnek, hogy a konferencia a Soros-alapítványhoz forduljon.

— Következő 4 rektori évre milyen elképzelései vannak, várhatók-e újabb (Folytatás a 2. oldalon.)

„Önálló felelősségről nem lehet szó” (?)

Jogászok az orvosi műhibákról

Az egészségügyben dolgozó jogtanácsosok munkaértékelését rendezte meg augusztus 14-15-én Szegeden a SZOTE, a Szociális és Egészségügyi Minisztérium, valamint a Magyar Kórházszövetség jogi szakbizottsága. A kétnapos tanácskozáson az orvosi műhibák büntető és polgárjogi tapasztalatairól, az orvosi felelősségbiztosítás tervezett módosításáról volt szó.

Nem vezetnek külön statisztikát az orvosi műhibákról. Egy a 80-as évek elején lezajlott vizsgálatból tudhatjuk meg, hogy évente körülbelül hány ilyen szerepel a magyarorszázi peres ügyek listáján. E felmérés szerint öt esztendő alatt 150 volt az orvosi szabályok megszegése miatt bekövetkező műhibaügyek száma, azonban közülük csak 30 esetben került sor vádemelésre. Huszonöt esetben pénzbírságot ítélt a bíróság, négy esetben felüggasztott szabadságvesztés volt a büntetés, és egyetlen per végződött végrehajtandó szabadságvesztéssel.

Száraz számok, mögöttük kettős tragédiák. Hiszen az orvos, aki a hippokratészi esküben a gyógyításra, az életmentésre tesz fogadalmat, csak lelki összecomlással veheti tudomásul, ha más egészsége, élete kárára súlyosan tévedett, de tragédia a szenvedő alanynak, s a hozzátartozóknak. Úgy hiszem, orvosi műhibaügyek mindenkor is mindennél jobban foglalkoztatják az embereket, hisz mindannyian — lévén potenciális betegek — még ma is sokszor tévedhetetlenek tartjuk az orvosokat, s ennek okán egy-egy tévedésük döbbenetes erővel hat ránk.

A munkaértékelésen dr. Iglói József, a Legfőbb Ügyészség főosztályvezetője az orvosi műhibával kapcsolatos büntetőjogi tapasztalatokat vette számba. Mindenekelőtt azt hangsúlyozta: az orvosi műhibák esetében a bíróságot nem az a cél vezérli elsősorban, hogy a megtörtént eseményt a példás büntetés szándékával rekonstruálja, hanem, hogy a veszélyforrásokra felhívja a figyelmet, megelőzze a szabálysértéseket. A veszélyforrások közül kettőt emelt ki. Az információ hiányosságát, és a diagnosztika-eszközök korszerűtlenségét; a betegől szerzett hiányos információ is, a körmegehatározást gátló elavult módszerek okán az orvosnak sok esetben látatlanban kell döntenie is, s ez növeli a tévedés veszélyét.

A felelősségre vonásról a polgári jog dr. Törő Károlynak, a Legfelsőbb Bíróság tanácsvezető birójának „tolmácsolásában” a következőket mondja ki: önálló felelősségről az egészségügyi műhibák esetén nem lehet szó, hiszen hazánkban az orvosi tevé-

kenységet elsősorban egészségügyi intézmények végzik, illetve a magyar orvosok elsősorban intézmények keretei között gyógyítanak. A kórház, a rendelőintézet orvosi szolgáltatást köteles nyújtani. Jogellenes, ha ezt a szolgáltatást nem kielégítően teljesíti. Biztosítani kell tehát az orvosi működés személyi és tárgyi feltételeit. Egy kórház működése során nem tekinthetünk csak egy orvosra. Magát a kollektívát kell vizsgálni, tehát azt, hogy maga az orvosi intézmény képes-e a személyi és tárgyi feltételeknek a megteremtésére. Korántsem biztos, hogy egy-egy műhiba esetén orvosi tévedésről van szó. Magában a szervezésben is lehet olyan hiba, amelyből eredően a beteg nem kapja meg a szükséges kezelést. Ez is a gyógyintézmény felelőssége.

A tárgyi feltételekről az egészségügyi törvény azt írja: mindenki számára biztosítani kell a gyógyítás feltételeit a helytől függetlenül. Ezért a lehetőségekhez képest egy vidéki kórháznak, klinikának is rendelkeznie kell azokkal a szakemberekkel és mindazokkal a tárgyi feltételekkel, amelyek feladatának a teljesítéséhez szükségesek. Ha ezekkel nem bír, akkor utalja át betegét oda, ahol van mód az adott beteg, illetve betegség ellátására.

A két előadást követő kérdések és hozzászólások a tudósítónak azt sugallják, hogy az orvosok mindennapos döntéseik során több dilemmával küszködnek, mint az ember gondolná. Hadd ragadjunk ki néhányat a tanácskozáson elhangzott kérések, megjegyzések közül!

Hogyan döntsön, milyen kritériumok szerint rangsoroljon a gyógyításra hivatott, példának okáért akkor, ha mindössze 5 művesekészülék áll rendelkezésre, és 10 dializálható vesebeteg várja az életet jelentő kezelést? Ugyanez a kérdés a szervátültetésekre várók esetében is. Elhibázottnak ítéltetett a sávrendszer, mondván: voltak betegek, akik e miatt nem kapták meg a megfelelő helyen, a megfelelő időben mindazokat a beavatkozásokat, amelyek egészségüket helyreállították volna.

Voltak, akik az orvosképzés hiányosságait is felelőssé tették a műhibákért, és szóba került ama szomorú tény is, miszerint nem lenne szabad megvárni, hogy a különféle devianciákban szenvedő orvosok — számukat kb. 10 százalékra becsülik — végzetesen tévednek, hanem előbb kell megkezelni az embereket sorsa feletti döntéseiket.

KALOCSAI KATALIN

Átok ül-e rajtunk?

(Folytatás az 1. oldalról.)

„visszhangos” kezdeményezések Öntől?

— Valamivel több időt szeretnék biztosítani szakmai tevékenységemre. Ami azt jelenti, hogy rektori munkámat ésszerűbben szeretném megszervezni. Erre lehetőséget nyújt az, hogy tavasz óta az adminisztrációs feladatok jó részét átvette a frissen megválasztott egyetemi főtitkár. Döntő jelentőségűnek tartom az egyetemi könyv- és jegyzetkiadást. Ez még a kezdet kezdetén tart. Most pénzünk is van, devizánk is van, és egy éve nem tudtunk beszerezni egy megfelelő minőségű nyomdagépet. Ez rögtön minőségi javulást eredményezne. Temérdek jó ötlet van pedig, amelynek megvalósítása egyetemünk erkölcsi és anyagi tőkét egyaránt erősíthetné.

— Gazdaságunk jelenlegi válságos helyzete fokozottan sújtja az oktatási, különösen a felsőoktatási intézményeket. Az egyetem költségvetése név értéken változatlan, amely az inflációval azonos mértékű (eddig mintegy 17%-os) csökkenést jelent. E lehetetlen helyzet átvészelésére milyen terveik vannak Rektor Úrnak?

— Amivel ezt ellensúlyozni lehet, annak csak kis része van a rektor kompetenciájában. Elsősorban külső munkavállalásra, pályázatokra, KK-munkákra gondolok. A kollégiumok nyári hasznosításából is jelentős összegek folynak be, ezeket azonban jelentős részben a kollégiumokra fordítjuk. Hasznot hozóvá kívánjuk tenni már az idén a könyv- és jegyzetkiadást. Próbáljuk eladni szellemi kapacitásainkat; vegyészünk, fizikusaink, geológusaink az iparnál végeznek hasznosítható tudományos munkát. Átvettük a TIT-től a nyelvoktatást. Eddig egyetemi oktatók egyetemi helyiségekben a TIT égisze alatt tanították a nyelveket. Most ugyanazok az oktatók ugyanazokban a termekben az egyetem égisze alatt tartanak órákat.

— ...és az egyetem javára. A külső munkavállalás lehetősége azonban szinte kizárólag a TTK-n adott, a befolyt összegeket is jórészt ott használják föl. Mi lesz a másik két karral?

— Az OTKA-ból szépen részesülnek a bölcsész és jogász tanszékek is. Valójában a humán tudományok művelői a publikációs lehetőségeknél az egyetem kiadó általi bővítése lesz egy olyan dolog, amely segítséget nyújthat. A bölcsészeti és az irodalmi-művészeti folyóiratokban és a napilapokban egyébként is sokkal nagyobb a publikációs lehetősége. A jogászoknak pedig bizonyos jogi ismeretek

oktatására, jogi képviselővállalására van módjuk. — A párt deklarációjában régóta szerepel a párt és az állami funkciók szétválasztása, s mióta ugyanaz a személy a miniszterelnök, aki a pártfőtitkár, az a kérdés újra előtérbe került. Hogyan képzelel Rektor Úr a megosztást az egyetemen?

— Országosan szerintem az egyetlen lehetőség volt a két funkció összevonása. Ha egyetlen személy kezében van a párt és az állam vezetése, ő át tudja látni, mi az, ami a párt érdekeit nem veszélyezteti, ugyanakkor lehetőséget nyújt arra, hogy a társadalom más szervezetei — azon a területen, ahol kompetensek — érvényesítsék elgondolásait. Mint átmeneti megoldást én helyesnek tartom, hogy van egy PB-tag, aki államminiszter, és ilyen kérdésekkel foglalkozik, és van — minden bizonnyal átmenetileg — egy pártfőtitkár, aki miniszterelnök is.

— Szóval átmenetileg helyesnek tartaná Rektor Úr, ha Ön lenne a JATE pártfőtitkára is?

— Nem! Azt tartanám helyesnek, ha átmenetileg Andorle Ádám lenne a rektor! Mindamellát a „szétválasztás” szerintem csak ott jelent dilemmát, ahol ezekben a kérdésekben nincs meg az egyetértés. Nálunk olyan nyílt mind az Egyetemi Tanács, mind a Pártbizottság, és azok is, akik a testületekben elnökölnek, hogy itt a hatalomszétválasztás nem jelent gondot, legalábbis az utóbbi évtizedben sohasem jelentett.

— Az interjú során egy sor komoly, átfogó problémáról ejtettünk szót. Különösen, sőt inkább szomorítóan gondolom, hogy a közelmúltban mégsem ezek, hanem egy botrány miatt került a JATE az országos érdeklődés középpontjába, s nyilatkozott Ön két országos sajtóorgánumnak. Kérem, mondja el röviden a FEB-ügyet, és a vizsgálat jelenlegi állását!

— Röviden: dr. Hegyi András, a bölcsész FEB országos elnöke, egyetemünk docense különböző hallgatók nevére pénzüsségeket utalt ki el nem végzett, fiktív munkákra, s a pénzt ő vette föl, a kifizetési listát ő írta alá. Jelenleg 930 ezer Ft-ról Hegyi András nem tud elszámolni. Az ügyben rendőrségi vizsgálat folyik, több mint 200 tanút hallgattak meg, olyanokat, akiknek neve a FEB kifizetési listán szerepelt, s igen jelentős hányadukról kiderült, hogy aláírásukat nem maguk produkálták, és nem is ismerik el, hogy valakit megkértek az aláírásra. Még további kihallgatások is lesznek, kb. 50 embert fogunk kihallgatni.

— Úgy tudom, a listákon nemcsak hallgatók, de olyan

közeleti személyiségek is szerepelnek, akikkel Hegyi András más munkái során került kapcsolatba...

— Igen, két ismert újságíró neve is szerepel a listákon, de hogy a pénzt felvették-e, arról nem tudok. A minisztérium Hegyi Andrást állásából fölfüggesztette, fegyelmi eljárást kezdeményezett ellene, de azt a rendőrségi nyomozásra való tekintettel felfüggesztette. Ahhoz mindenképpen ragaszkodni fogok, hogy ne helyi fegyelmi bizottság foglalkozzon a kérdéssel, hanem országos. Ugyanis Hegyi András nem mint egyetemünk egyszerű docense követhette el, amit elkövetett, hanem csak úgy, mint egy országos hatáskörű szerv vezetője.

— Már megint egy szege-di botrány, Hipofizis-ügy, Sullydó klinika, téglaiügy, Balogh szűcs. Vajon miért szerepelünk ilyen rosszul? Átok ül rajtunk?

— En 37 éve Szegeden élek, mint érettségizettségénygyerek jöttem ide, most egyetemi tanár vagyok, sokfelé ismernek; kényelmetlen, de megtisztelő megbízásként még rektor is vagyok. Ha a városon vagy a megyén átok ül, nem én vagyok az alkalmas személy, aki ezt kimondja. De nem is hiszem, hogy elátkozott vidék lenne ez, csak az a három dolog kellene, ami egyik-másik szerencsés sorú országban az irányító szentháromság: a pénz, a törvény és az értelem.

— Kifejténé, mire gondol?

— Nemrég egy hónapot töltöttem Amerikában, ahol köztudottan a pénz az atyáúrsten, de van fiúisten, meg szentlélek is. A fiúisten az Alkotmány, vagy általánosabban a törvény; amelyet halálosan komolyan vesznek, s aki megszegi, nem abban a házban teszi, hogy akármit megtehet, úgyse lesz baj belőle, hanem abban a fudatban, hogy a törvényiszta 95%-nak eltelő, megveto állásfoglalásával találkozok, ha terve nem sikerül — az utcasepről az elnökig. A szentlélek pedig az értelem. Az amerikaiak úgy beszélnek egymással, mint értelmes ember az értelmes emberrel. Akár „lefelé”, akár „felé”. Az értelmes beszédet elfogadják. Egy ország változtatja meg étkészési szokásait, és növeli meg 10 évvel az átlagéletkorát, ha elmagyarázzák neki egy értelmes kampánnyal, hogy erre van szükség. Nem véletlen, hogy ott óriási üzlet az információ. Örülök neki, hogy Magyarországon az Országos Pártértekezletre és a városi pártértekezlet előkészítésére vonatkozó információktól az illetékesek már nem sajnálták a papírt.

M. T.

Kitüntetések — hírek

A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemen a Ssemelweis-nap alkalmából az alábbi kitüntetések adták át. Kiváló Munkáért: dr. Illés Margit adjunktus (Vértranszfúziós Állomás), Horváth Sándor boncmester (Igazságügyi Orvostani Intézet), dr. Vargha Miklós gyógyszerész (Ideg-, Elmegyógyászati Klinika). Miniszteri Dicséret: Bacsa Andrásné ápolónővér (Anaesthesiológia és Intenzív Therápiás Intézet), Turbuk Judit ápolónővér (Gyermekegyógyászati Klinika), dr. Szabó Valéria gyógyszerész (Egyetemi Gyógyszertár). Kiváló Orvos: dr. Virág István docens (Gyermekegyógyászati Klinika). Kiváló Munkáért: Geiger Mária vez. asszisztens (Szívsebészeti Önálló Osztály).

A művelődési miniszter augusztus 20-án alkalmából a József Attila Tudományegyetem dolgozóit közül többeket kitüntetett. A Szociális Kultúraért kitüntető jelvényt kapták: Bözsöm dr. Margóci Katalin tudományos munkatárs, Gábor Kálmánné dr. könyvtáros csoportvezető, dr. Kormányos András adjunktus. Kiváló Munkáért kitüntető jelvényt részesültek: Andó Istvánné könyvtáros, dr. Harangozó József adjunktus,

dr. Katona Péterné főelőadó, dr. Németh Jenő adjunktus, dr. Pálfi Gábor tudományos tanácsadó. Miniszteri Dicséret kaptak: Lajtos István gépkecsvezető, dr. Monok István könyvtáros, dr. Rácz Béláné főkönyvtáros, Tandori Mária könyvtáros.

1988. június 6-10-éig a SZOTE-n tartózkodott a greifswaldi Ernst-Moritz-Arndt Universitat rektora és a külföldi kapcsolatokkal foglalkozó osztály vezetője, Professor Bethke és dr. Kloss. Látogatásuk célja az egyetemek között fennálló szoros tudományos kapcsolat értékelése, új szempontok, javaslatok cseréje, javaslat az új szerződés megkötésére, új szempontokra.

Június 7-8-án 25 főből álló finn küldöttség látogatott meg az egyetemet, illetve szakmai megbeszélést folytattak az Ideg- és Elmegyógyászati Klinikán. A küldöttség tagjai pszichiáterek voltak.

Június 17-én a Kórbonctani Intézet rendezésében az évről évre ismétlődő tud. programra, a Magyar Patológus Társaság Dél-Alföldi Szekciójának tudományos ülésére került sor.

Július 2-5-ig rendezte meg a Biokémiai Intézet a

Magyar Élettani Társaság 53. vándorgyűlését.

A szegedi egyetemek vendége volt augusztus 23-án Hans Alfred Steger, az NSZK rendkívüli és meghatalmazott nagykövete. Részt vett azoknak az értékes műszereknek az átadásán, amelyet a Humboldt-alapítvány adományozott egykori ösztöndíjasainak kutatásaik segítésére. Délelőtt az MTA autokinetikai csoportja, automatizálási kutatócsoportja, valamint a JATE Alkalmazott Kémiai Tanszéke munkatársainak nyújtotta át jelképesen a műszerajándékot. Ugyancsak délelőtt fogadta őt a JATE rektora. Ebéd után a SZOTE-ra látogatott Steger úr, ahol két egykori Humboldt-ösztöndíjas, Benedek György egyetemi tanár és Horváth Örs Péter adjunktus vehetett át tőle mintegy 35 ezer márká értékű berendezést. (A JATE fiatal kutatóinak juttatott műszerek ára körülbelül 100 ezer márká.)

Látogatásának végén a nagykövet Humboldt-emlékérmet adott át Szilárd János egyetemi tanárnak, a SZOTE rektorának az NSZK és Magyarország közötti kulturális és tudományos kapcsolatokban végzett munkájáért.

Számítógépes adatbázis

Társadalomtudományi információ néven hirdeti új szolgáltatását a JATE Központi Könyvtára. Fiatal munkatársai egy, az UNESCO által szerkesztett program alapján cikkgyűjteményt tápláltak a számítógéphez. A hirdetés szerint „segíteni szeretnének eligazodni a közelmúlt társadalomtudományi vonatkozású újság- és folyóiratcikk-tervezésében”. A feldolgozás a „kemény” társadalomtudományokra terjed ki: bel- és

külpolitika, gazdaság, társadalom és kultúra. 1986 decemberében a reykjaviki csúcstalálkozóval indul a válogatás, amely mintegy 200 magyar és idegen nyelvű kiadványra terjed ki és 1987 végéig 2113 tételt tartalmaz. A keresés lényege, hogy a cikk fellelhető szerzője, címe, a cím egy szava, vagy a szöveg bármely szava alapján. Igen jól használhatók a keresztező szempontok: pillanatok alatt ki-kereshetjük például a kínai

kultúrával, vagy a magyar autógyártással foglalkozó cikkeket. A könyvtár tagjainak a szolgáltatás ingyenes, a rendszerhez ösztönnyomtató is kapcsolódik, amely a kisméretű írást pillanatok alatt papírra írja, s a nyájas érdeklődő olvasó magával viheti. Mint a program összeállító elmondta: bevételeire az éves gyűjtemények eladásából számítanak.

Alkotói támogatás

A támogatás célja a Szegeden élő művészek alkotó tevékenységének támogatása. Az alkotói támogatást hivatásos művészek, írók, költők, képzőművészek, iparművészek, fotósok, zeneművészek, művésztanárok, színészek, rendezők, népművészek, valamint művészeti kutatókat végzők kaphatják.

Az alkotói támogatás formái:

1. Pályakezdők alkotói támogatása, melyet 10 hónapra (egy összegben) kap egy-egy pályakezdő alkotó. Ezzel a formával a pályakezdéssel, letelepedéssel, beilleszkedéssel kapcsolatos gondokat kívánjuk enyhíteni. Korhatár: 30 év. Egyéni jelentkezés alapján ítéltető oda. Összege: havi 1500 Ft.

2. Egyéni alkotói támogatás (1-3 hónapig terjedően), melyet azért kap egy-egy alkotó, hogy jelentősebb vállalkozás (köteté sajtó alá rendezése, kiállításának előkészítése, szerepre, fellépésre, rendezésre való felkészülése stb.) zavartalan lehessen, esetleg munkahelyén fi-zetés nélküli szabadságot kérhessen, külföldi tanulmányúton vehessen részt. A művelődésügyi osztály, a művészeti

szövetségek helyi titkárai és az intézményvezetők javaslata alapján ítéltető oda. Összege: havi 6000 Ft.

3. Vendég-pályadíj, melyet egy-egy Szegedre hívott vagy Szegeddel kapcsolatos művet létrehozó alkotó kap 1-3 hónapig. Az alkotói támogatásnak az a formája értékes, Szeged ihlette vagy a városról szóló, Szeged szellemi életét gazdagító alkotások megszületését akarja segíteni. A művelődésügyi osztály, s a művészeti szövetségek helyi titkárai és az intézményvezetők javaslata alapján ítéltető oda. Összege: havi 3000 Ft. A pályázatok és javaslatok beküldésének határideje: minden év szeptember 10.

A beérkezett pályázatok és javaslatok alapján készült tervezetet a művelődésügyi osztály a művészeti szövetségek helyi titkáraival, az MSZMP Szeged Városi Bizottságának képviselőjével egyeztetve terjeszti jóváhagyásra a tanács elnökéhez. A támogatás odaítéléséről az érdekelteket a művelődésügyi osztály értesíti.